

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 ΑΘΗΝΑ
Τ: 210-7233221-2, W: www.nchr.gr, E: info@nchr.gr

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Κύριο Παναγιώτη Θεοδωρικάκο
Υπουργό Προστασίας του Πολίτη

Αθήνα, 18 Οκτωβρίου 2022
Α.Π. 552

Θέμα: Ενημέρωση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου για τις νομοθετικές πρωτοβουλίες του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη

Κύριε Υπουργέ,

Την Παρασκευή 14 Οκτωβρίου κατατέθηκε στη Βουλή των Ελλήνων το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη «Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός Σωφρονιστικού Κώδικα -Τροποποιήσεις στον ν.2776/1999».

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) από την ίδρυσή της και στο πλαίσιο του θεσμικού ρόλου της ως Εθνικού Θεσμού για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και ανεξάρτητου προς τούτο συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας (άρθρο 1 ν. 2667/1998, άρθρο 10 ν. 4780/2021), παρακολουθεί τα ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στο νόμο της διαδικασίες, δηλαδή: «α) εξετάζει ζητήματα σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου που της θέτει η Κυβέρνηση ή η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής ή της προτείνουν τα μέλη της ή η Κοινωνία των Πολιτών, β) υποβάλλει συστάσεις και προτάσεις, εκπονεί μελέτες και γνωμοδοτεί για τη λήψη νομοθετικών, διοικητικών ή άλλων μέτρων που συμβάλλουν στη βελτίωση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, γ) εξετάζει την προσαρμογή της εθνικής έννομης τάξης προς το διεθνές και ενωσιακό δίκαιο για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και εκφέρει σχετική γνώμη προς τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας» (άρθρο 12 ν. 4780/2021).

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΔΑ μελετά διαχρονικά την εξέλιξη του θεσμικού πλαισίου που αφορά τον Σωφρονιστικό Κώδικα και τα καταστήματα κράτησης, έχει κατ' επανάληψη προσκληθεί και λάβει μέρος σε συνεδριάσεις της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Σωφρονιστικού Συστήματος και Λοιπών Δομών Εγκλεισμού της Βουλής των Ελλήνων ενώ έχει καταθέσει προς τα αρμόδια υπουργεία κείμενα παρατηρήσεων επί σχεδίων νόμου ως προς τις ρυθμίσεις σωφρονιστικού δικαίου καθώς και στρατηγικών σχεδίων για το σωφρονιστικό σύστημα και την αντεγκληματική πολιτική. Η ΕΕΔΑ έχει περαιτέρω τοποθετηθεί και σε ζητήματα που αφορούν στις συνθήκες κράτησης, την μεταχείριση κρατουμένων και την επανένταξή τους, αναδεικνύοντας την ιδιαίτερη σημασία τους για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως άλλωστε αποτυπώνεται πλέον και

στη νομολογία διεθνών και εθνικών δικαστηρίων και λοιπών δικαιοδοτικών οργάνων διεθνούς δικαίου καθώς και σε πλήθος επιστημονικών δημοσιεύσεων.

Επιπλέον, είναι γνωστό ότι για τα ζητήματα αυτά η ΕΕΔΑ βρίσκεται σε διαρκή επικοινωνία με τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλων διεθνών οργανισμών ενώ έχει επανειλημμένα συναντηθεί και συζητήσει σχετικά με εκπροσώπους του κλιμακίου εκτέλεσης αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου – μια ακόμα τέτοια συνάντηση αναμένεται στις επόμενες δυο εβδομάδες. Όλες οι θέσεις της ΕΕΔΑ, όπως έχουν υιοθετηθεί από την Ολομέλεια της και έχουν ευρέως δημοσιοποιηθεί, βρίσκονται αναρτημένες στον ιστότοπο της Εθνικής Επιτροπής.

Δεδομένης της εμπειρίας και εμπειρογνωμοσύνης της ΕΕΔΑ στα ζητήματα που αφορά το κατατεθέν σχέδιο νόμου, όπως: α) η βελτίωση των συνθηκών κράτησης, β) η περαιτέρω θωράκιση των δικαιωμάτων των κρατουμένων, γ) η διασφάλιση της ισότητας στον τρόπο διαβίωσης και η απαγόρευση κάθε δυσμενούς μεταχείρισης των κρατουμένων εντός των σωφρονιστικών καταστημάτων, καθώς και δ) η ενίσχυση των φορέων κοινωνικής επανένταξης των αποφυλακισθέντων, είναι απορίας άξιο πώς δεν αναζητήθηκε η συνδρομή μας κατά την διαδικασία διαμόρφωσης του τελικού κειμένου. Εξίσου, προξενεί προβληματισμό γιατί η ΕΕΔΑ πληροφορήθηκε από τον Τύπο την κατάθεση του σχετικού νομοσχεδίου, παρά την ύπαρξη αξιωματικού της Ελληνικής Αστυνομίας που δρα ως σημείο επαφής μεταξύ του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και της Εθνικής Επιτροπής. Σημειώνουμε, επίσης, ότι δεν θεωρήθηκε αναγκαίο από την πλειοψηφία της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής η πρόσκληση ούτε της ΕΕΔΑ ούτε του Συνηγόρου του Πολίτη, μέλους της ΕΕΔΑ και Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας, στη σχετική ακρόαση φορέων.

Η συνολική αυτή στάση δεν ανταποκρίνεται στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία της ΕΕΔΑ, ως Εθνικού Θεσμού για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, υπό το φως και των ρητών σχετικών συστάσεων διεθνών οργανισμών, όπως η πρόσφατη Σύσταση ([CM/Rec\(2021\)1](#)) της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης προς τα Κράτη μέλη για την ανάπτυξη και ενίσχυση αποτελεσματικών, πλουραλιστικών και ανεξάρτητων εθνικών θεσμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, 31.03. 2021 (Παράρτημα II, παρ. 8). Αυτή η λειτουργία της ΕΕΔΑ αποτυπώνεται και στο *Εγχειρίδιο Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης* (Προεδρία της Κυβέρνησης, 2020), το οποίο προβλέπει ότι η ολοκληρωμένη εκτίμηση των συνεπειών μιας ρύθμισης προϋποθέτει την προηγούμενη γνωμοδότηση υπηρεσιών ή Αρχών με εξειδίκευση στο συγκεκριμένο αντικείμενο της προτεινόμενης ρύθμισης – η ΕΕΔΑ μάλιστα αναφέρεται ως παράδειγμα τέτοιας αρχής. Είναι αυτονόητο ότι η γνωμοδότηση αυτή δεν μπορεί να υποκατασταθεί με την τυχόν συμμετοχή της ΕΕΔΑ στην διαδικασία της γενικής διαβούλευσης που προηγείται της κατάθεσης του νομοθετήματος στη Βουλή των Ελλήνων.

Κύριε Υπουργέ,

Όπως σαφώς προκύπτει από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, είναι ιδιαιτέρως σημαντική η συνεργασία της ΕΕΔΑ με τα Υπουργεία κατά τη διαδικασία κατάρτισης νομοσχεδίων, που αφορούν θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η συνεργασία αυτή είναι κατά κύριο λόγο συνδεδεμένη με την έγκαιρη ενημέρωση της Εθνικής Επιτροπής, ώστε, ενεργοποιώντας τη συμμετοχική της σύνθεση και το ρόλο της ως «γέφυρας» μεταξύ Πολιτείας και Κοινωνίας των Πολιτών αλλά και μεταξύ διεθνών προτύπων και εθνικής νομοθεσίας, να επικουρήσει ουσιαστικά κάθε Υπουργείο στο έργο του, με γνώμονα τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Ενόψει όλων αυτών, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου παραμένει στη διάθεσή σας προκειμένου να συμβάλλει στην βέλτιστη διαδικασία νομοθέτησης, παρέχοντας αρμοδίως και εγκαίρως την συνδρομή της.

Με εκτίμηση

Καθηγήτρια Μαρία Γαβουνέλη